

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» РМК
Ақтөбе облысы бойынша филиалы

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ

Ақпан 2026 жыл

Ақтөбе, 2026 жыл

	МАЗМҰНЫ	Б.
	Алғысөз	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Ақтөбе қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
2.1	Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі	6
2.2	Хромтау қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	6
2.3	Қандыағаш қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	7
2.4	Шубаршы а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	8
2.5	Кеңкияқ а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	9
3	Жер үсті суларының сапасы	12
4	Радиациялық жағдай	13
5	Жауын-шашынның химиялық құрамы	13
	1 қосымша	14
	2 қосымша	17
	3 қосымша	19

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень «Қазгидромет» РМК Ақтөбе облысы бойынша филиалы жүргізген жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Ақтөбе облысының аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы хабардар етуге арналған және Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау, ластану деңгейінің үздіксіз өзгеру тенденциясын ескеру үшін қажет.

Атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Аймақтағы ауаның ластану деңгейін негізінен ірі кәсіпорындар анықтайды: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС, «Ақтөбе ферроқорытпа зауыты» және ДКБК АҚ «ТҰК Казхром» филиалдары, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Ақтөбе ӨЭМ» АҚ, «Ақтөбе ЖЭО» АҚ. Стационарлық көздерден шығарындылардың жалпы көлемінің ішінде ілеспе газды жағу шығарындыларының үлесі 11,67 мың тоннаны құрайды. Алау қондырғыларынан шығатын барлық шығарындылардың 97% -ы 3 мұнай мен газ өндіретін және қайта өңдейтін кәсіпорындардың үлесіне тиесілі: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС және «Аман Мұнай» ЖШС.

Сонымен қатар, жылжымалы көздерден шығатын газдар Ақтөбе облысындағы ауаны ластайтын негізгі заттардың бірі болып табылады.

2. Ақтөбе қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Ақтөбе қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 6 бақылау бекетінде, оның ішінде 3 сынаманы қолмен іріктеу бекетінде және 3 Автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 14 көрсеткішке дейін анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) күкіртті сутек; 9) формальдегид; 10) хром; 11) бензол; 12) этилбензол; 13) толуол; 14) ортоксилол.

1-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

1-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	қолмен іріктеу	Авиақалашық 14, әуежай ауданы	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксиді, азот диоксиді, формальдегид, хром, күкіртті сутек, бензол, этилбензол, толуол, ортоксилол.
2		Белинский к-сі 5, Тұрғынқалашық ауданы	
3		Ломоносов к-сі 7, ТЖ вокзалының ауданы	
4	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Рысқұлов к-сі, 4, Шанхай ауданы	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек
5		Есет батыр к-сі, 109	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек
6		Жанқожа батыр к-сі, 89, Құрмыш ауданы	РМ-2,5 қалқыма бөлшектері, РМ-10 қалқыма бөлшектері, көміртегі оксиді

Ақтөбе қаласында стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу

қаланың 3 нүктесі бойынша 7 көрсеткішке қосымша жүргізіледі: 1) қалқыма бөлшектері (шаң); 2) күкірт диоксиді; 3) көміртегі оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкірт сутегі; 7) формальдегид.

2026 жылғы ақпандағы Ақтөбе қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың "көтеріңкі" деңгейі ретінде бағаланды, ол СИ=1,9 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=3% (көтеріңкі деңгей) №2 бекетте азот диоксиді бойынша анықталды.

Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек (бір айдағы асып кетулер саны: 2), азот диоксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 63) негізгі үлес қосады.

Күкіртсутектің ең жоғары бір реттік шоғыры – 1,3 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 1,9 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,4 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі		%	>ШЖШ	>5 ШЖШ
г. Ақтобе								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-2,5	0,0014	0,0406	0,0015	0,0094	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-10	0,0016	0,0260	0,0017	0,0057	0,00	0	0	0
Күкірт диоксиді	0,0131	0,2621	0,2648	0,5296	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,5047	0,1682	3,6017	0,7203	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,0563	1,4087	0,3707	1,8535	1,47	63	0	0
Азот оксиді	0,0305	0,5084	0,2554	0,6385	0,00	0	0	0
Күкіртсутек	0,0003		0,0101	1,2625	0,05	2	0	0
Формальдегид	0,0029	0,2889	0,0050	0,1000	0,00	0	0	0
Хром (+6)	0,0003	0,2054	0,0006		0,00	0	0	0
Бензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Этилбензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Толуол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Ортоксилол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0

2.1 Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі

Ақтөбе қаласының атмосфералық ауасының жай – күйін бақылау жылжымалы зертхананың көмегімен 3 нүктеде жүргізіледі: №1 нүкте – *Кирпичный а.*, №18 ОМ ауданы; №2 нүкте-*Ясный а.*, 41 разъезд, №41 мектеп – гимназиясының жанында; №3 нүкте-*Батыс 2*, №64 ОМ ауданы.

Жылжымалы зертханада 7 көрсеткіш анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) күкіртсутек; 3) формальдегид; 4) азот оксиді; 5) күкірт диоксиді; 6) азот диоксиді; 7) көміртек оксиді. (3-кесте).

3-кесте

Атмосфералық ауа сапасын экспедициялық өлшеу нәтижелері

Анықталатын қоспалар	Ясный-2 а.	
	№1 нүкте	
	мг/м ³	ШЖШ
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0021	0,0070
Күкіртсутек	0,0033	0,4125
Формальдегид	0,0039	0,0780
Азот оксиді	0,0033	0,0083
Күкірт диоксиді	0,0034	0,0068
Азот диоксиді	0,0035	0,0175
Көміртек оксиді	2,0369	0,4074

2.2 Хромтау қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Хромтау қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

4-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

4-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Горький көшесі, 9	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2026 жылғы ақпандағы Хромтау қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың "төмен" деңгейі ретінде бағаланды, ол СИ=0,7 (төмен деңгей) көміртек оксиді бойынша және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей)

мәні анықталды.

Ластаушы заттардың ең жоғары бір реттік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Ластаушы заттардың орташа тәуліктік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 5-кестеде көрсетілген.

5-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бірреттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ШЖШ_{м.б.}		
	мг/м³	ШЖШ_{о.т.} асу еселігі	мг/м³	ШЖШ_{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Хромтау қ.								
Күкірт диоксиді	0,0020	0,0402	0,1842	0,3684	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,0332	0,0111	3,7173	0,7435	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,0010	0,0249	0,0037	0,0185	0,00	0	0	0
Күкіртсутек	0,0010		0,0013	0,1625	0,00	0	0	0

2.3 Қандыағаш қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Қандыағаш қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

6-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

6-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде- әрбір 20 минут сайын	Ж. Жабаев көшесі 64 А	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2026 жылғы ақпандағы Қандыағаш қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі *төмен* деп бағаланды, ол **СИ=0,9** (төмен деңгей) азот диоксиді бойынша және **ЕЖҚ=0%** (төмен деңгей) мәні анықталды.

Ластаушы заттардың ең жоғары бір реттік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 2,9 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 7-кестеде көрсетілген.

7-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бірреттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Қандыағаш қ.								
Күкірт диоксиді	0,0116	0,2322	0,0957	0,1914	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,0032	0,0011	0,4859	0,0972	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,1165	2,9116	0,1816	0,9080	0,00	0	0	0
Күкіртсутек	0,0016		0,0060	0,7500	0,00	0	0	0

2.4 Шұбаршы ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Шұбаршы ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

8-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

8-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Геолог көшесі 25Д	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, , күкіртті сутек.

2026 жылғы ақпандағы Шұбаршы а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **жоғары** деп бағаланды, ол СИ=6,9 (жоғары деңгей) және ЕЖҚ=14% (көтеріңкі деңгей) күкіртсутек бойынша мәні анықталды.

Күкірт диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 3,3 ШЖШ_{м.б.}, күкіртсутек – 6,9 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Күкірт диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 2,6 ШЖШ_{о.т.}, азот диоксиді – 1,5 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 9-кестеде көрсетілген.

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғарышоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Шұбаршы а.								
Күкірт диоксиді	0,1279	2,5580	1,6476	3,2952	1,4385	29	0	0
Көміртек оксиді	0,0092	0,0031	1,5267	0,3053	0,0000	0	0	0
Азот диоксиді	0,0584	1,4606	0,1024	0,5120	0,0000	0	0	0
Күкіртсутек	0,0045		0,0553	6,9125	14,4345	291	21	0

2.5 Кенқияқ ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Кенқияқ ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 3 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді.

10-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

10-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Алтынсарин көшесі 11 Б	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді.

2026 жылғы ақпандағы Кенқияқ а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, ол **СИ=1,0** (төмен деңгей) азот диоксиді бойынша және **ЕЖҚ=0%** (төмен деңгей) мәні анықталды.

Азот диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 1,0 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 3,5 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 11-кестеде көрсетілген.

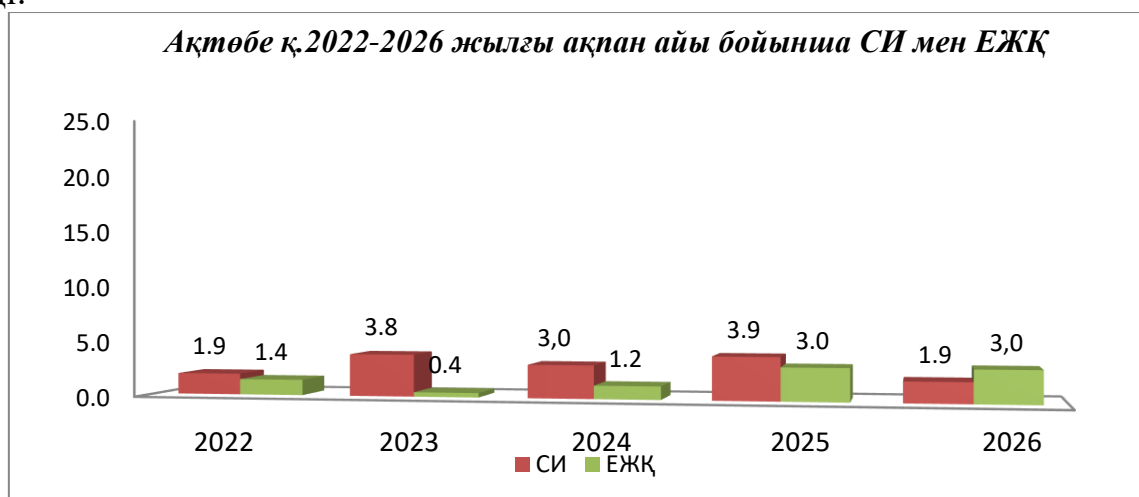
11-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Кенқияқ а.								
Күкірт диоксиді	0,0013	0,0268	0,1291	0,2582	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,3298	0,1099	1,1977	0,2395	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,1406	3,5150	0,2040	1,0200	0,05	1	0	0

Қорытындылар:

Соңғы бес жыл ішінде ақпан айы бойынша ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, ақпан айы бойынша 2022-2026 жж. ластанудың көтеріңкі деңгейі тіркелді. Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек негізгі үлес қосады.

Метеорологиялық жағдайлар

Айдың көп бөлігінде ауа-райы жағдайлары циклондар мен атмосфералық фронттардың әсерінен қалыптасты, бұл, негізінен, аралас фазада жекелеген күндері аз жауын-шашынның түсуін қамтамасыз етті. Бірінші және екінші онкүндіктің ортасы мен соңында облыс бойынша кей жерлерде диаметрі 1-ден 7 мм-ге дейін көктайғақ байқалды. Бірінші, екінші онкүндіктің ортасы мен соңында, үшінші онкүндіктің басында облыстың кей жерлерінде 2000-нан 200 метрге дейінгі көріну қашықтығы бар төмен қарлы борандар байқалды. Бірінші онкүндіктің соңында, көбінесе екінші және үшінші онкүндіктерде желдің екпіні 15-20 м/с күшейе түсті.

3. Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Ақтөбе облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 12 су объектісінің (Елек, Қарғалы, Ембі, Темір, Ор өзендері) 5 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамааларында су сапасының 42 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ₅, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.

Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесін» (бұдан әрі - Бірыңғай сыныптау) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

3 – кесте

су объектісінің атауы	су сапасының сыныбы		параметрлері	өлш. бірл.	концентрация
	ақпан 2025 жыл	ақпан 2026 жыл			
Елек өзені	4 – сынып (ластанған)	4 – сынып (ластанған)	хром(6+)	мг/дм ³	0,055
Қарғалы өзені	4 – сынып (ластанған)	3 – сынып (орташа ластанған)	ХПК	мг/дм ³	17,1
			магний	мг/дм ³	28
			сульфаттар	мг/дм ³	139
			аммоний-ионы	мг/дм ³	0,58
Ембі өзені	4 – сынып (ластанған)	3 – сынып (орташа ластанған)	БПК ₅	мг/дм ³	2,14
			ХПК	мг/дм ³	17,47
			магний	мг/дм ³	24,5
			сульфаттар	мг/дм ³	190
Темір өзені	4 – сынып (ластанған)	3 – сынып (орташа ластанған)	мыс	мг/дм ³	0,002
			ХПК	мг/дм ³	17,32
			магний	мг/дм ³	22,5
			мыс	мг/дм ³	0,002
Ор өзені	4 – сынып (ластанған)	3 – сынып (орташа ластанған)	БПК ₅	мг/дм ³	2,75
			ХПК	мг/дм ³	18,07
			магний	мг/дм ³	25
			сульфаттар	мг/дм ³	144
			аммоний-ионы	мг/дм ³	0,51
			мыс	мг/дм ³	0,003
			хром(6+)	мг/дм ³	0,021

Кестеден көріп отырғанымыздай 2025 жылдың ақпан айымен салыстырғанда Қарғалы, Ембі, Темір, Ор өзендерінің жер-үсті су сапасы 4-сыныптан 3-сыныпқа жақсарған, Елек өзенінің жер-үсті су сапасы айтарлықтай өзгермеген.

Ақтөбе облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар ОБТ₅, ОХТ, магний, сульфаттар, аммоний-ионы, мыс, хром(6+).

2026 жылдың ақпан айында Ақтөбе облысының аумағында ЖЛ жағдайы тіркелмеді.

2 Қосымшада тұстамалар шегінде су объектілерінің сапасы бойынша ақпарат.

4. Радиациялық жағдай

Жергілікті жердегі гамма-сәулелену деңгейін бақылау күн сайын 7 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Қарауылкелді, Новоалексеевка, Родниковка, Ойыл, Шалқар, Жағабұлақ) жүзеге асырылды.

Ақтөбе облысында атмосфераның жер үсті қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,03–0,19 мкЗв/сағ (норматив–5 мкЗв/сағ дейін) шегінде болды. Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,11 мкЗв/сағ құрады.

Ақтөбе облысының аумағында атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау Ақтөбе, Қарауылкелді, Шалқар метеостанцияларында көлденең планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүргізілді.

Ақтөбе облысы атмосферасының беткі қабатындағы радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 1,3-2,3 Бк/м² шегінде ауытқып отырды. Түсу тығыздығының орташа мәні 1,7 Бк/м² құрады, бұл шекті деңгейден аспайды.

5. Ақтөбе облысының аумағындағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 6 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Аяққұм, Жағабұлақ, Мұғалжар, Новороссийское, Шалқар) жаңбыр суының сынамасын алудан тұрды.

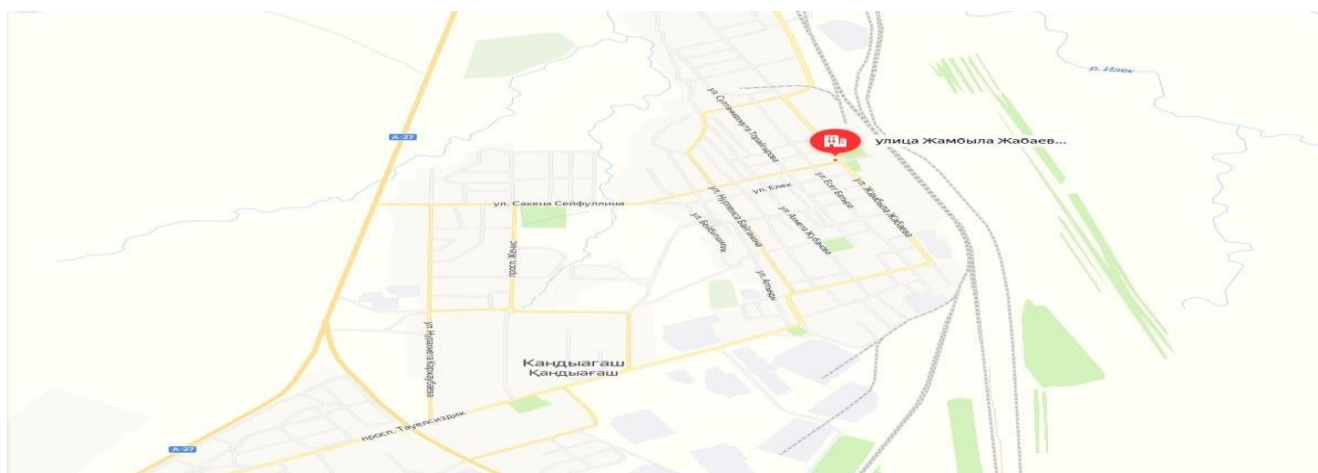
Жауын-шашындағы анықталған ластаушы заттардың концентрациясы шекті рұқсат етілген концентрациядан (ШРК) аспайды.

Тұнба үлгілерінде сульфаттар 20,38%, гидрокарбонаттар 37,53%, хлоридтер 10,01%, кальций иондары 15,58%, натрий иондары 6,30%, магний иондары 3,45% және калий иондары 1,85% басым болды.

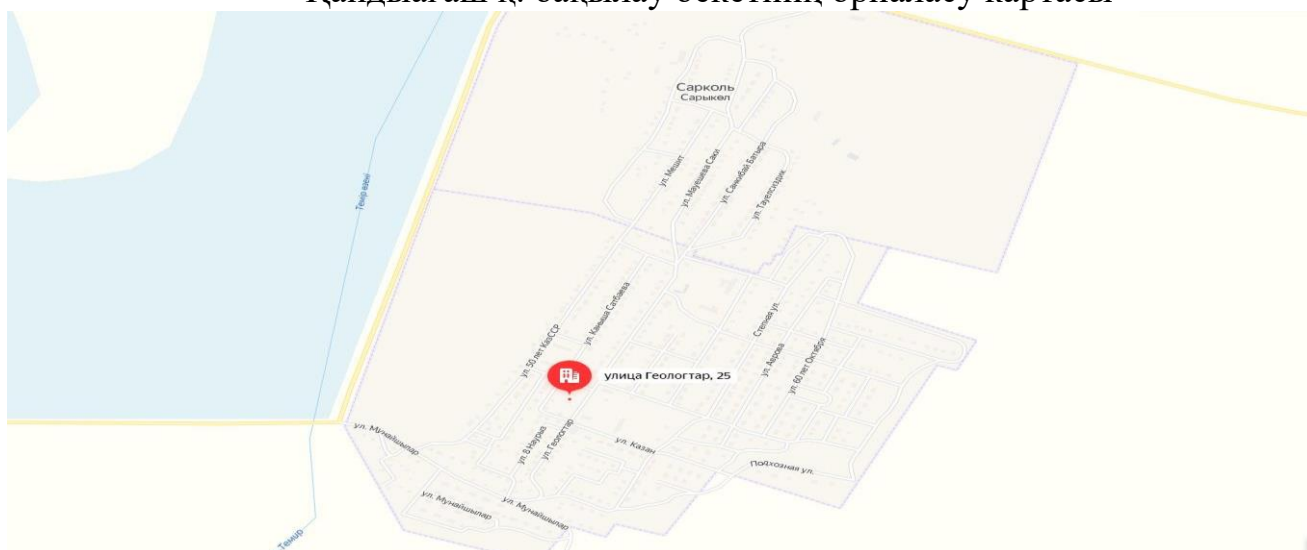
Ең жоғары жалпы минералдану Аяққұм МС – 66,05 мг/л, ең азы – Жағабұлақ МС – 19,77 мг/л тіркелді.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электрөткізгіштігі 32,7 мкС/см (Жағабұлақ МС) мен 118,0 мкС/см (Мұғалжар МС) аралығында болды.

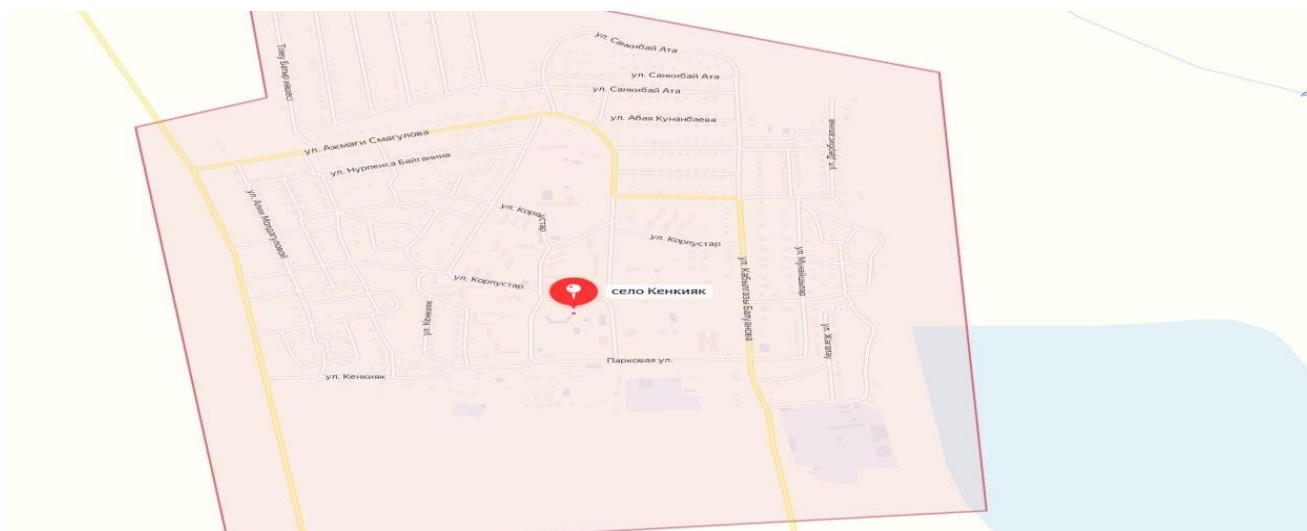
Жауын-шашынның қышқылдығы 6,39 (Жағабұлақ МС) – 7,4 (Мұғалжар МС және Новороссийское МС) аралығында.

Қандыағаш қ. бақылау бекетінің орналасу картасы

Шұбаршы а. бақылау бекетінің орналасу картасы

Кенқияқ а. бақылау бекетінің орналасу картасы

Ақтөбе облысының жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Елек өзені	Су температурасы 0°C, сутегі көрсеткіші 7,96 – 8,0, судағы еріген оттегі 5,98 – 7,12 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,03 – 1,47 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Алға қаласынан 0,3 км жоғары, Ақтөбе химиялық зауытының шлам тоғандарынан 1 км жоғары	3 – сынып	ОХТ – 18,28 мг/дм ³ . Сульфаттар – 125 мг/дм ³ . ОХТ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Алға қаласынан 15 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	3 – сынып	ОХТ – 18,81 мг/дм ³ . Сульфаттар – 130 мг/дм ³ . Магний – 22 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . ОХТ, магнийдің, мыстың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ақтөбе қаласынан 0,5 км жоғары, Новороссийск көпірінен 8 км жоғары, Қарғалы өз. құйылысынан 11,2 км жоғары.	3 – сынып	ОХТ – 17,49 мг/дм ³ . Сульфаты – 134 мг/дм ³ . Магний – 29 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . ОХТ, мыстың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магнийдің және сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ақтөбе қаласынан 4,5 км төмен, Жінішке өзеніне төмен құятын, жер асты суларының шығуынан 0,5 км жоғары.	4 – сынып	Фенолдар – 0,0011 мг/дм ³ . Фенолдардың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 20 км төмен, Георгиевка ауылынан 2,0 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 – сынып	Фенолы – 0,0011 мг/дм ³ . Хром(6+) – 0,063 мг/дм ³ . Хромның және фенолдардың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Целинный ауылынан 1,0 км оңтүстік – шығысқа, Елек өзенінің сол жақ жағалауы.	3 – сынып	ОХТ – 17,38 мг/дм ³ . Сульфаты – 168 мг/дм ³ . Магний – 33 мг/дм ³ . Мыс – 0,003 мг/дм ³ . Хром (6 ⁺) – 0,046 мг/дм ³ . ОХТ, сульфаттардың және фторидтердің нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. Магнийдің, мыстың және хрома (6 ⁺) нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қарғалы өзені	Су температурасы 0°C, сутегі көрсеткіші 8,0, судағы еріген оттегі 8,37 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,09 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	

тұстама Қарғалы ауылы, Ауылдың батыс бөлігінде Бұтақ өзенінің су келуінің оң жақ беткейінен 1 км төмен.	3 – сынып	ОХТ – 17,1 мг/дм ³ . Сульфаттар – 139 мг/дм ³ . Магний – 28 мг/дм ³ . Аммоний-ионы – 0,58 мг/дм ³ . ОХТ, магнийдің, аммоний-ионының нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ембі өзені	Су температурасы 0°С, сутегі көрсеткіші 7,96 – 7,98, судағы еріген оттегі 9,46 – 9,89 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,71 – 2,57 мг/дм ³ , барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Жағабұлақ ауылы, Жағабұлақ ауылынан 1,0 км солтүстік-батыста.	3 – сынып	ОБТ ₅ – 2,57 мг/дм ³ . ОХТ – 17,22 мг/дм ³ . Сульфаттар – 197 мг/дм ³ . Магний – 25 мг/дм ³ . ОХТ, магнийдің нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. ОБТ ₅ және сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Саға ауылы, Ауылдан 1,0 км оңтүстік-батыста.	3 – сынып	ОХТ – 17,72 мг/дм ³ . Сульфаттар – 183 мг/дм ³ . Магний – 24 мг/дм ³ . Аммоний-ионы – 0,51 мг/дм ³ . Мыс – 0,003 мг/дм ³ . ОХТ, магнийдің, аммоний-ионы және мыстың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Темір өзені	Су температурасы 0 °С, сутегі көрсеткіші 7,97 – 7,98, судағы еріген оттегі 4,81 – 7,23 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 0,93 – 0,96 мг/дм ³ , барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Покровское ауылы, Шелісай өзенінің су келуінің сол жақ беткейінен 400 м төмен.	3 – сынып	ОХТ – 16,63 мг/дм ³ . Магний – 21 мг/дм ³ . Аммоний-ионы – 0,51 мг/дм ³ . Мыс – 0,003 мг/дм ³ . ОХТ, магнийдің, аммоний-ионы және мыстың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ленинское ауылы, ауылдан 9 км төмен, Күлден-Темір өзенінің су сағасының сол жақ беткейінен 2 км төмен.	3 – сынып	ОХТ – 18,01 мг/дм ³ . Магний – 24 мг/дм ³ . Сульфаттар - 101 мг/дм ³ . ОХТ және магнийдің нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Ор өзені	Су температурасы 0°С, сутегі көрсеткіші 7,98, судағы еріген оттегі 9,0 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,75 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, иісі 0 балл.	
Бөгетсай ауылы, ауылдан 0,3 км төмен, Бөгетсай өзенінің құйылысынан 0,2 км төмен.	3 – сынып	ОБТ ₅ – 2,75 мг/дм ³ . ОХТ – 18,07 мг/дм ³ . Сульфаттар – 144 мг/дм ³ .

		Магний – 25 мг/дм³. Аммоний-ионы – 0,51 мг/дм³. Мыс – 0,003 мг/дм³. Хром (6⁺) – 0,021 мг/дм³. ОХТ, магнийдің, аммоний-ионы, мыстың және хромның нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
--	--	--

3 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендердің ауасындағы ластаушы заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	максималды бір реттік	орта тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
Қалқыма бөлшектер РМ 10	0,3	0,06	
Қалқыма бөлшектер РМ 2,5	0,16	0,035	
Хлор сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қоғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутек	0,008	-	2
Көміртек оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фтор сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕҚ, %	>10 >50

БҚ 52.04.667-2005 Мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты ақпараттандыру үшін қалалардағы атмосфераның ластану жай-күйінің құжаттары. Өзірлеуге, сақтауға, мазмұндауға және мазмұнына қойылатын жалпы талаптар

Су пайдалану санаттары (түрлері) бойынша су пайдалану сыныптарын саралау

Су пайдалану санаты(түрі)	Мақсаты / түрі тазалау	Суды пайдалану сыныптары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Балық шаруашылығының суың пайдалану	Албыртбалық	+	+	-	-	-	-
	Тұқыбалық	+	+	-	-	-	-
Ауыз су пайдалану шаруашылығы	Қарапайым су дайындау	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы су дайындау	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды судайындау	+	+	+	+	-	-
Рекреациялық су пайдалану (мәдени-тұрмыстық)		+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындық	+	+	+	+	-	-

	сыз						
	Карталарда тұндыру	+	+	+	+	+	+
Өнеркәсіп:							
технологиялық мақсаттар, процестер салқындату		+	+	+	+	-	-
гидроэнергетика		+	+	+	+	+	+
пайдалы қазбаларды өндіру		+	+	+	+	+	+
транспорт		+	+	+	+	+	+

Су объектілеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (АШМ СРК 20.03.2024 ж. №151 Бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі

Нормаланатын шамалар	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Кез келген кезекті 5 жыл үшін жылына 1 мЗ орташа, бірақ жылына 5 мЗ артық емес

**Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық талаптар радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге»*

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі -ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын	32,0
Хром	6,0

** Өмір сүру ортасының қауіпсіздігінің гигиеналық нормативтерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 бұйрығы.*

"ҚАЗГИДРОМЕТ" РМК АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:

**АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ
АВИАГОРОДОК 14В
ТЕЛ. 8 (7132)-22-85-72**

E MAIL:HIMLABACGM@MAIL.RU
